

Спеціалізованій вченій раді
Д 79.051.04
Чернігівського національного
технологічного університету
м. Чернігів, вул. Шевченка, 95

ВІДГУК

офіційного опонента д.е.н., професора Гальцової Ольги Леонідівни на дисертаційну роботу Сакун Олександри Сергіївни на тему: **«ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РЕСУРСУ СТРУКТУРНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ»**, подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

Актуальність теми дисертації

На сучасному етапі Україна знаходиться перед об'єктивною необхідністю активізації створення конкурентоздатних господарських систем, модернізації і реконструкції діючих господарських структур, забезпечення диверсифікації капіталу підприємств у напрямі інноваційно орієнтованих структурних перетворень. В умовах обмеженості бюджетного фінансування формування інвестиційного ресурсу є фундаментальним параметром відтворювального процесу, що визначає можливості оновлення основного капіталу, здійснення структурних реформ, формування базису стійкого довгострокового розвитку економіки.

Тому теоретичні та практичні питання особливостей формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки в Україні набувають особливої актуальності та потребують окремих наукових підходів до дослідження.

Поставлена мета відповідає темі дисертаційної роботи. Досягнення окресленої мети розкривається через комплекс завдань, де головна увага дисертантом зосереджується на дослідженні питань, пов'язаних із теоретичним узагальненням сутності інвестиційного ресурсу, особливостей його впливу на

модернізацій ні структурні зміни та розробки практичних рекомендацій щодо формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки України. Висновки є узагальненням досліджень та основою формулювання практичних рекомендацій. Запропоновані методичні підходи є коректними та такими, що дозволяють проводити конкретні розрахунки.

Із вищезазначеного зрозуміло, що дисертаційна робота Саун Олександрі Сергіївни виконана на актуальну тему, висвітлення якої є своєчасним та обґрунтовує новий підхід до вирішення наукової задачі, що виявляється у розробці нових методологічних підходів та науково-практичних рекомендацій щодо формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки України.

**Загальна оцінка роботи, ступінь обґрунтованості наукових положень,
висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і
повнота викладу в публікаціях**

Дисертаційна робота О.С. Саун складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Логічна структура побудови змісту дисертаційної роботи засвідчує високий професійний рівень дисертанта. Матеріал викладено послідовно і відповідно до завдань та структури дисертації. Повний обсяг основного тексту дисертації становить 440 сторінок, а список використаних джерел налічує 323 позиції.

Вибір методологічних підходів зумовлений завданням всебічного аналізу сучасного стану інвестиційного ресурсу в Україні та необхідністю виокремлення особливостей його впливу на структурну модернізацію національної економіки. Уміння застосувати теоретико-методичну підготовку для вирішення фундаментальних та прикладних питань дослідження підтверджується здійсненням дисертантом прогнозування і оцінки узагальненого інтегрального показника ефективності інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки.

Варто відзначити, що автором було опрацьовано велику кількість закордонних та вітчизняних інформаційних джерел щодо інвестиційного ресурсу; наукові праці з проблематики структурної модернізації економіки; спеціалізовані періодичні видання; аналітичні та статистичні дослідження; статистична інформація і публікації міжнародних організацій та інше.

Результати, отримані в процесі дослідження, знайшли відображення у 60 наукових працях, з них: 1-а одноосібна монографія обсягом 18,4 друк.арк., 8 розділів у колективних монографіях обсягом 2,25 друк. арк.; 22 статті у наукових фахових та наукометричних виданнях – 9,88 друк. арк.; 2 статті у наукових періодичних виданнях інших держав – 0,51 друк. арк., 27 робіт у інших наукових виданнях та збірниках обсягом 4,49 друк. арк. Загальний обсяг публікацій – 44,92 друк. арк.; особисто автору належить – 39,5 друк. арк. Матеріали дисертації достатньо повно представлені в публікаціях автора, а також пройшли апробацію.

Вивчення автореферату дозволяє стверджувати про його відповідність основному змісту дисертації, яка виноситься на захист.

Узагальнення, висновки і рекомендації мають як теоретично-методичне, методологічне значення, так і практичне застосування у процесі: розробки конфігурації методології обґрунтування єдиного критерію оцінювання ефективності інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки України; визначенні структури системоутворюючого регулятора та розробки алгоритму його проектування; формування методичного підходу до оцінки ефективності інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки.

Наукове значення та новизна дисертації

Рецензована дисертація має безперечне наукове значення. Дисертаційна робота О.С. Сакун становить завершене наукове дослідження, в якому проведено ґрунтовний аналіз науково-методологічних засад формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки України.

Найбільшій увазі заслуговують такі наукові результати:

1. Вперше аргументовано твердження про визначальну роль для модернізації національної економіки зворотних взаємозв'язків між формуванням інвестиційного ресурсу, підприємницькими структурами, інституційним середовищем та системою державного управління щодо стимулювання та здійснення структурних перетворень в економіці країни. Виходячи з цього було доведено необхідність реалізації механізму структурної модернізації національної економіки, який враховує цілі та пріоритети державної структурної політики, визначає суб'єктів реалізації такого механізму та включає методи прямого і непрямого державного впливу. Даний механізм покликаний нарощувати фінансові, науково-технічні та організаційно-економічні ресурси з метою стимулювання економічного розвитку в контексті структурної модернізації (с.87-109).

2. Сформовано методичні аспекти оцінювання інвестиційного ресурсу національної економіки через визначення та обчислення індикаторів інвестиційних структурних зрушень в національній економіці та побудови на їх основі єдиного узагальненого інтегрального показника ефективності інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки. Це створить аналітичний базис для моніторингу стану інвестиційного ресурсу та ідентифікації ключових стратегічних напрямів його розвитку (с. 109-131).

3. Внесено пропозиції щодо створення алгоритму управління інвестиційним ресурсом структурної модернізації економіки, що являє собою послідовність таких етапів: 1) встановлення національних пріоритетів модернізації економіки країни та встановлення національних пріоритетів інвестиційної діяльності; 2) визначення напрямів модернізації національної економіки та ключових напрямів інвестування; 3) оцінка інноваційного потенціалу структурної модернізації економіки; 4) трансформація інноваційного потенціалу в інвестиційний ресурс як частину інвестиційного потенціалу національної економіки; 5) формування оптимальної структури системи інвестиційного ресурсу України; 6) моделювання інвестиційної платформи інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки;

7) моніторинг і оцінювання стану інвестиційного ресурсу структурної модернізації національної економіки (с.370-394).

4. Доповнено методологічні основи дослідження інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки шляхом поєднання системного та синергетичного підходів через обґрунтування вихідних домінант ідентифікації економічної природи, сутності, тенденцій та перспектив розвитку інвестиційного ресурсу економіки, ролі такого ресурсу в структурних трансформаціях, структуру організаційно-управлінського механізму інвестиційного ресурсу, методичних аспектів оцінки та виміру можливостей нагромадження інвестиційного ресурсу; (с.137-158).

5. Розвинуто понятійно-категоріальний апарат теорії інвестицій у частині уточнення трактування поняття «інвестиційний ресурс», який репрезентовано як сукупність фінансових, матеріально-технічних, інтелектуальних та інформаційно-правових елементів, що має в своєму розпорядженні національна економіка і може використати для підвищення рівня розвитку. Дане визначення стало основою для визначення в структурі інвестиційного ресурсу внутрішньої, ресурсної та результативної складових (с.54-60).

6. Розвинуто пропозиції щодо застосування е-технологій в контексті створення інвестиційної платформи, яка являє собою систему віртуальної репрезентації фінансових інструментів, а також механізму їх взаємодії в процесі перерозподілу тимчасово вільних грошових коштів у вигляді інвестиційного капіталу для вирішення завдань структурування національної економіки на засадах науково-технічного прогресу. Використання запропонованої технології сприятиме реалізації ефективного механізму формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки України (с.340-365).

7. На основі узагальнення зарубіжного досвіду використання інвестиційних інструментів стимулювання структурних модернізаційних перетворень економіки країни обґрунтовано пропозиції щодо адаптації ключових факторів успіху до українських реалій в частині удосконалення

нормативно-правової бази регулювання інвестиційної діяльності; створення інституцій просування інвестицій; поєднання інструментів фінансового стимулювання інвестиційної діяльності із жорсткою системою звітування та контролю всіх учасників інвестиційного процесу. Це сприятиме формуванню сприятливого інвестиційного клімату з метою досягнення цілей структурних перетворень національної економіки (с.263-320).

8. Удосконалено концептуальні підходи до державного регулювання формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації національної економіки через визначення мети, завдань і принципів державного регулювання, що відрізняються від наявних підходів обґрунтуванням необхідності структурних змін економіки України. Фундаментальним аспектом даної пропозиції є поєднання стратегії інвестиційного розвитку та стратегії структурної модернізації економіки. Це дає можливість для розроблення та реалізації стратегічних напрямів і завдань формування інвестиційного ресурсу (с.240-262).

Практичне значення результатів дисертаційної роботи

Практичне значення отриманих результатів полягає в обґрунтуванні науково-теоретичних та методологічних положень, методичних підходів і висновків щодо формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки в Україні, що сприятиме закріпленню позитивних тенденцій у національній економіці.

Основні положення, викладені в дисертації, доведено до рівня методичних розробок і практичних рекомендацій, які підлягають широкому застосуванню як у проведенні подальших досліджень, так і у практичній діяльності.

Достовірність отриманих результатів засвідчують відповідні розробки Сакун Олександри Сергіївни, які мають практичне значення і знайшли своє застосування в діяльності окремих установ, що підтверджується відповідними довідками про впровадження, зокрема: Міністерства економічного розвитку і

торгівлі України щодо розробки алгоритму управління інвестиційним ресурсом у контексті забезпечення структурної модернізації економіки (довідка № 37110/35567-07 від 20.12.2018 р.); Департаменту економічного розвитку Чернігівської обласної державної адміністрації при розробці рекомендацій щодо регулювання процесу формування інвестиційного ресурсу в Чернігівській області (довідка № 01 01/723 від 28.08.2019 р.); Агенції регіонального розвитку Чернігівської області щодо обґрунтування доцільності створення інвестиційної платформи (довідка № 34 від 24.04.2019 р.) щодо визначення контурів системи державного впливу на формування інвестиційного ресурсу; Чернігівської обласної ради при розробленні рекомендацій щодо формування Стратегії розвитку Чернігівської області та м. Чернігова на 2018-2019 рр. у контексті сучасних факторів розвитку інвестиційного ресурсу національної економіки (довідка № 01-05/1246 від 14.05.2018 р.); Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій (довідка № 68 від 19.02.2019 р.) при розробці методичних положень з моделювання інвестиційного розвитку країни; ТОВ «Молодіжна Інвестиційна Компанія» (довідка № 41/2 від 26.03.2019 р.) щодо ефективного механізму мобілізації інвестиційного ресурсу в регіоні; ТОВ БІК «Полісся-Чернігів» (довідка № 82 від 15.05.2019 р.). Авторські розробки використовуються у навчальному процесі Чернігівського національного технологічного університету (акт № 346 від 06.02.2019 р.) при викладанні дисциплін «Інвестування», «Управління інвестиційними процесами», «Інвестиційний менеджмент».

Зауваження та дискусійні положення

Відзначаючи належний рівень обґрунтування і достатню переконливість теоретичних, аналітичних і методичних положень дисертації Сакун О.С., її цілісність та завершеність, необхідно звернути увагу на окремі недоліки при розкритті питань та дискусійні положення, наявні в роботі.

1. У першому розділі (п.п. 1.3, с. 87-109) представлена схема реалізації напрямів модернізації національної економіки, яка являє собою сукупність

певних компонентів. Головним недоліком даної частини роботи є відсутність у ній обґрунтування сутності та взаємозв'язку складових даної схеми, а також не зазначені суб'єкти реалізації запропонованих напрямів. Також слід зазначити, що в даному підрозділі більша частина уваги зосереджена саме на модернізаційних структурних змінах, інвестиційним структурним перетворенням приділено менше уваги.

2. Потребує уточнення п.п. 2.3 (с.109-128), де авторка досить детально і обґрунтовано репрезентує пропозиції щодо проектування системоутворюючого регулятора формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки, проте питання добору найвагоміших важелів впливу не було деталізовано. Не зрозуміло яким саме чином відбуватиметься відбір, потребує деталізації та пояснень саам перелік таких важелів та визначення ступеню впливу кожного з них.

3. Варто було б глибше проаналізувати перелік дестимулюючих чинників інвестиційного розвитку в Україні, не лише в контексті державного регулювання.

4. У третьому розділі на рис. 3.10 (с. 252) відображено систему державного регулювання формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки України, яка змістовно потребує доповнення такими структурними елементами, як методи державного регулювання, інструменти їх здійснення та суб'єкти реалізації.

5. Додатковий пояснень потребують змістовність репрезентації у розділі 5 на рис. 5.2 (с.354) моделі платформи формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки України. У цій відповідності слід було б автору пояснити: 1) який механізм взаємодії зазначених елементів; 2) в чому полягає організаційний контекст даного середовища; 3) конкретизувати очікувані результати від реалізації взаємодії зазначених підсистем, на який термін та за використання якого інструментарію їх можна досягти.

6. Авторкою розроблено і запропоновано алгоритм управління інвестиційним ресурсом структурної модернізації економіки (рис. 5.11, с.389),

одним із ключових структурних елементів якого є розміщення інвестиційного ресурсу на національному ринку. На нашу думку, в роботі доцільно було б розкрити сутність та можливі способи такого розміщення, а також інституційні умови його здійснення.

7. У роботі запропоновано економіко-математичний інструментарій оцінки узагальненого інтегрального показника ефективності інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки (с.394-419). Зауважимо, що дискусійною залишається позиція здобувача в частині конкретизації та визначенні переваг застосування такого інструментарію. Бажано глибше обґрунтувати авторський підхід до вибору і структурування його параметрів.

Проте, наведені зауваження у більшості носять дискусійний характер та не знижують загальної позитивної оцінки теоретичної і практичної цінності опонованої дисертаційної роботи. Дисертантка продемонструвала гарне розуміння та відчуття актуальності проблеми. Дисертаційна робота є кваліфікованою науковою працею, виконаною автором особисто, характеризується єдністю і логікою викладення, містить науково обґрунтовані теоретичні результати і методичні положення, які мають безперечно корисну практичну значущість для економічних трансформацій в специфічній науковій сфері і українській економіці в цілому.

Загальний висновок

Дисертація Сакун О.С. за темою «Формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки України» є самостійно виконаним завершеним науковим дослідженням актуальної проблеми, містить оригінальні підходи до розв'язання теоретичних і практичних питань, пов'язаних із формуванням інвестиційного ресурсу для реалізації модернізаційних структурних перетворень в національній економіці.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові завдання вирішені повною мірою і таким чином мету дослідження досягнуто. Основні положення дисертації, що задекларовані здобувачем містять

елементи наукової новизни, рівень яких визначено коректно. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам. Автореферат є ідентичним за змістом з основними положеннями дисертації і дає повну переконливу уяву про виконану роботу.

Наукові положення, висновки та рекомендації повністю обґрунтовані, аргументовані, містять наукову новизну та пройшли необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертації.

Тема та зміст дисертаційної роботи відповідають паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством та профілю спеціалізованої вченої ради Чернігівського національного технологічного університету.

Робота відповідає вимогам МОН України до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук згідно пунктів 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами та доповненнями), а її авторка – Сакун Олександра Сергіївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри національної економіки,
маркетингу та міжнародних економічних відносин
Класичного приватного університету

О.Л. Гальцова

Підпис д.е.н., проф. О.Л.Гальцова

Засвідчую:

Вчений секретар КПУ

О.В. Кіктенко